

Arreglar els comptes amb el passat

Carles Sampol

Salvoconducto.

Al llarg de la seva filmografia, el cineasta francès Bertrand Tavernier s'ha distingit per confeccionar una vessant temàtica més vinculada a temes socials i relacionats amb la realitat actual (*La carnaza*, *Hoy empieza todo*), però alhora per elaborar-ne una altra que atén a cert revisionisme històric, sobretot a aquelles èpoques més conflictives del segle XX com són els dos principals i mundials enfrontaments bèl·lics. Precisament, una de les seves pel·lícules, *Salvoconducto*, respon a aquest interès per reflexionar sobre determinats paratges del passat francès, en aquest cas quan les tropes nazis ocuparen França, però a més, també es permet establir una revisió sobre la història del cinema gal, i per extensió, sobre la crítica cinematogràfica que serví de bressol per a la *nouvelle vague*. Efectivament, *Salvoconducto*, de qualche manera podria ser considerada com la resposta definitiva del cineasta francès a la figura de François Truffaut, qui va rebutjar de manera despiadada el cinema francès dels anys quaranta, en un cèlebre article, titulat "Una cierta tendencia del cine francés", i en el qual atacava sobretot els guionistes Jean Aurenche i Pierre Bost. Tavernier, que mai no se n'ha amagat, d'aquesta personal reivindicació, no va dubtar en contractar tant un com l'altre per col·laborar en l'escriptura dels guions de les seves pel·lícules —*El relojero de Saint-Paul*, la seva *opera prima*, la va escriure juntament amb ells, i Jean Aurenche també va participar a *Que empieza la fiesta*, *El juez y el asesino* i *Coup de trochon*—.

Jean Aurenche, precisament és un dels dos protagonistes de la pel·lícula, mentre que l'altre és Jean Devaivre, un personatge obscur dins la història del cinema francès i gairebé oblidat sinó fos per les memòries que va escriure sobre la seva experiència a Continental Films. Són aquests estudis —el títol del film fa referència al permís per accedir-hi—, creats per la poderosa UFA amb la intenció de controlar el cine-

ma francès, l'eix al voltant del qual giren les peripècies d'ambdós personatges, la qual cosa permet Tavernier oferir un homenatge a determinat tipus de cinema, que sembla haver patit certa injustícia, però també posar de manifest diverses actituds per part d'uns professionals del cinema que s'han vist atacats perquè renunciaren a l'exili i decidiren sobreviure treballant per als alemanys. Així és com la figura d'Aurenche se'ns presenta com un subjecte passiu que assumeix el seu treball com a guionista i que, de qualche manera, es neteja la consciència explicant que el seu acte de resistència consisteix en crear relats històrics que remetin el present. Qüestió, aquesta, d'allò més discutible, però que l'esforçada actitud de Tavernier, que cau de manera massa evident dins elements pràcticament hagiogràfics, s'encarrega de sentenciar. En canvi, Jean Devaivre és presentat com un heroi en la seva tasca d'espionatge per a la causa aliada, la qual cosa permet al cineasta establir l'homenatge definitiu als professionals del cinema d'aquella època.

L'operació, al cap i a la fi, està perfectament perpetrada perquè Tavernier sap atorgar a la posada en escena un dinamisme que distreu l'atenció de l'espectador i a més el relat, malgrat el film s'allargui fins a quasi les tres hores de durada, es va nodrint de les peripècies d'un i altre personatge. L'inconvenient resideix en què *Salvoconducto*, per una banda, manifesta una solmenitat que segurament és conseqüència directa de la voluntat reivindicadora de Tavernier i, per altra banda, adopta un to massa bla respecte d'una dramàtica situació històrica, on la supervivència del poble francès era una lluita quotidiana. El film es deixa portar per una desitjada revenja. Es pot tractar de reconduir la història del cinema francès, però si això implica haver de modificar la història social, no sembla el més encertat. A veure si *Salvoconducto* acabaria donant la raó a Truffaut? ■